

4. Сайт Державного агентства з питань науки, інновацій та інформатизації України. URL: <http://www.das.gov.ua>
5. Чернишова О.Ю. Роль інновацій у розвитку економіки. Економіка і прогнозування. 2016. № 3. С. 67-76.
6. Штовба С.Д. Інноваційний менеджмент: навчальний посібник. Харків: Вид-во НФаУ, 2016. 300 с.
7. Котлер Ф., Келлер К. Маркетинг менеджмент. К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія", 2006. 816 с.
8. Кирейчук С. М. Інноваційний менеджмент: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2018. 208 с.

УДК 314.114:338.43(1-22)(477.41)

ПОНОМАРЕНКО О. О., магістрант

Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н. В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНО-ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В СІЛЬСЬКІЙ МІСЦЕВОСТІ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проаналізовано особливості соціально-демографічних процесів в сільській місцевості України та Київської області. Зроблено висновок про необхідність концентрації зусиль регіональних органів влади та місцевого самоврядування на створенні нових робочих місць на селі, розвитку соціальної та транспортної інфраструктури.

Ключові слова: соціально-демографічна ситуація, природний рух населення, міграція, безробіття.

Протягом трьох десятиліть в Україні триває демографічна криза, яка призвела до «старіння» та знелюднення сіл, в тому числі в Київській області.

Аналіз соціально-демографічних процесів у межах регіону дає можливість оцінити демографічну ситуацію, визначити чинники проблем та розробити напрями оптимізації процесу соціально-демографічного розвитку.

За даними Державної служби статистики України, на 01.01.2022 р. у сільській місцевості мешкало 30,3 % українців та 38,2 % жителів Київської області (м. Київ не відноситься до Київської області). За останні 10 років селян в Україні поменшало на 18 % (із 14,17 млн у 2013 р. до 12,47 млн у 2022 р.), тоді як у Київській області кількість сільських мешканців зросла на 4,4 % з 657279 осіб до 686521 осіб відповідно.

Загальні коефіцієнти природного руху населення відображені в таблиці 1. Аналіз таблиці свідчить, що протягом останнього десятиріччя спостерігалася стійка тенденція природного скорочення населення, оскільки рівень народжуваності в Україні знижувався, рівень смертності зростав. Слід зазначити, що темпи процесу депопуляції населення постійно зростали, адже якщо у 2013 р. рівень смертності перевищував рівень народжуваності на 31,5 %, то у 2021 р. вже в 2,5 рази. У сільській місцевості процес депопуляції населення відбувається швидшими темпами, ніж в середньому по Україні, про що свідчать дані таблиці.

Таблиця 1 – Загальні коефіцієнти природного руху населення України, на 1000 осіб наявного населення

Коефіцієнти	2013 р.	2015 р.	2017 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Міське і сільське населення						
1. Народжуваності	11,1	10,7	9,4	8,1	7,8	7,3
2. Смертності	14,6	14,9	14,5	14,7	15,9	18,5
3. Природного приросту	-3,5	-4,2	-5,1	-6,6	-8,1	-11,2
Сільська місцевість						
1. Народжуваності	12,3	11,3	9,9	8,5	8,5	7,9
2. Смертності	17,7	18,0	17,3	17,2	18,1	19,7
3. Природного приросту	-5,4	-6,7	-7,4	-8,7	-9,6	-11,8

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України

В Київській області рівень народжуваності нижчий, а рівень смертності вищий, ніж в середньому по Україні (рис.1).

Рис. 1. Загальні коефіцієнти природного руху населення в Київській області, на 1000 осіб наявного населення

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України

Що стосується населення сільської місцевості Київської області, то у 2021 р. коефіцієнт народжуваності становив 6,9, смертності – 21,3, природного приросту – (-14,4).

Процеси природного скорочення населення вплинули на його вікову структуру. У 2022 р. порівняно з 2013 р. на 4 в. п. зменшилась кількість працездатного населення України у віці 16-59 років та зросла частка населення у віці 60 та більше років, тобто відбувається процес старіння нації. Що стосується Київської області, то поряд зі зменшенням частки працездатного населення з 62,9 % до 59,4 %, зросла частка дітей (з 15,9 % до 18,8 %) та фактично не змінилась частка людей поважного віку.

Частка чоловіків у 2022 р. складала 46,4 % від загальної кількості постійного населення України та 45,8 % від загальної кількості населення Київської області,

вона майже не змінилась протягом останнього десятиліття. На 1000 чоловіків в середньому по Україні на 01.01.2022 р. припадало 1157 жінок: у міській місцевості – 1183, у сільській – 1100.

На динаміку чисельності населення значно впливають міграційні процеси. Як свідчить рис. 2, у 2018-2021 рр. відбувалось міграційне скорочення кількості сільського населення України (на 10742, 21161, 11423 та 8158 осіб за роками відповідно). Тобто за 2018-2021 рр. за рахунок міграції сільське населення України скоротилось на 51484 особи.

Однією з найбільших проблем українського села є проблема працевлаштування сільських мешканців. Основним видом діяльності на сільських територіях є аграрне виробництво. Кількість населення, зайнятого у сільському, лісовому та рибному господарстві України у 2021 р. зменшилась порівняно з 2017 р. на 168 тис. осіб або на 5,9 %. Кількість зайнятих названими видами діяльності зменшувалась найбільш стрімкими темпами саме у Київській області (на 15,4 %).

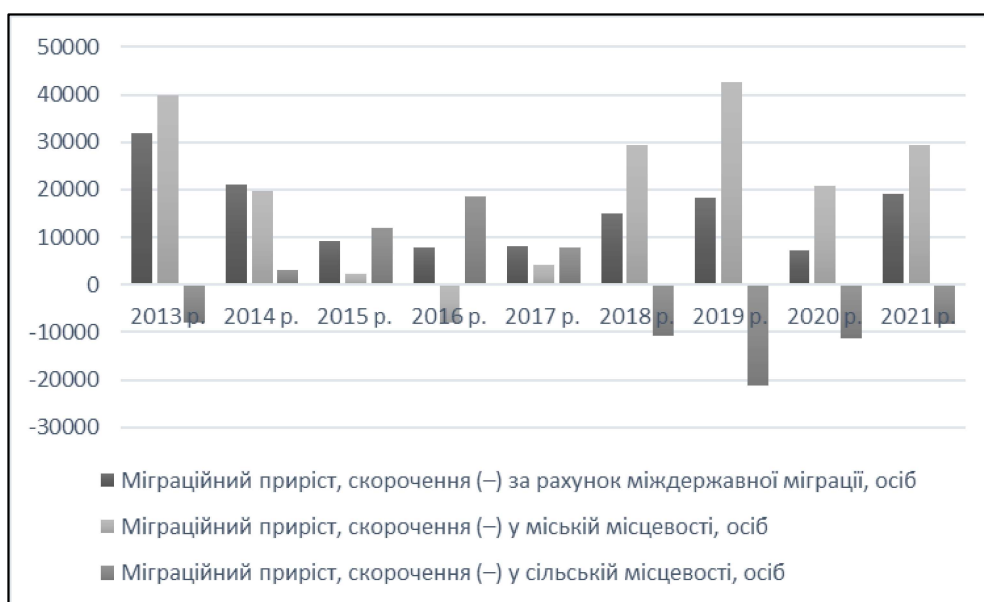

Рис. 2. Міграційний рух населення за типом місцевості у 2013–2021 рр., осіб

Джерело: побудовано за даними Державної служби статистики України

Рівень безробіття населення у сільській місцевості за методологією МОП у 2021 р. становив 10,7 %. У Київській області спостерігався один з найнижчих рівнів безробіття у сільській місцевості серед областей України – 7,9 %.

Негативним явищем є високий рівень неформальної зайнятості – 3018,4 тис. осіб віком від 15 до 70 років, з них 56,8 % у сільській місцевості, 45,5 % – у сільському, лісовому та рибному господарстві.

Відсутність робочих місць та монофункціональність сільської економіки призводить до міграції сільського населення, в першу чергу молоді, у міста, де більш насичений ринок праці, розвинена соціальна-економічна інфраструктура і кращі умови та можливості для задоволення особистісних потреб [1].

Розв'язання демографічних проблем сільських територій можливе лише в комплексі із соціально-економічною розбудовою останніх, для чого необхідна

консолідація зусиль державних та регіональних органів влади та місцевого самоврядування. При цьому саме територіальна громада має визначати напрями облаштування на селі найбільш оптимального середовища, яке повинно бути зорієнтоване на соціальний інтерес усіх його мешканців, створення у сільських поселеннях належних умов праці та проживання [2].

Список використаних джерел

1. Манойленко М. В. Особливості національної аграрної політики щодо скорочення регіональних диспропорцій в умовах децентралізації. *БІЗНЕС-НАВІГАТОР*. 2016. №2 (39). С. 101-105.

2. Чопенко В. М. Демографічні проблеми українського села в контексті бюджетної політики держави та шляхи їх вирішення. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2017. Вип. 1. С. 227–232.

УДК 338.24

РОЗВОРСЬКИЙ Ю.О., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ПАНАСЮК В.І**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СУЧАСНІ ПРІОРИТЕТИ ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Розглянуто напрями формування цілей сталого розвитку, подано визначення терміну та складові моделі розвитку суспільства, сформованої на засадах сталості. Запропоновано пріоритетні цілі сталого розвитку України у повоєнний період.

Ключові слова: цілі сталого розвитку; розвиток суспільства; економічна, соціальна та екологічна збалансованість, повоєнний період.

В умовах загострення загальносвітових економічних, політичних та військових загроз особливої уваги набуває проблема утримання досягнутого рівня сталого розвитку держав, забезпечення приросту соціально-економічних показників. Війна в Україні ускладнила дотримання традиційних соціальних норм і реалізацію звичних економічних програм розвитку, але створила передумови для здійснення рішучих кроків, які дозволять спрямувати нашу країну на траєкторію досягнення цілей сталого розвитку.

Термін «сталість» широко використовується відносно категорії «розвиток» процесу, явища чи об'єкта. Існує ряд методологічних підходів до визначення сталості та сталого розвитку. Вважаємо, що найбільш визнаним і прийнятним є термін оприлюднений Міжнародною комісією з навколишнього середовища і розвитку (World Commission on Environment and Development - WCED) під керівництвом Гру Харлем Брундтланд. Так у 1987 році було представлено доповідь «Наше спільне майбутнє» («Our common future»), де вперше було сформульовано визначення терміну «сталий розвиток» в сучасному розумінні і висунуто концепцію сталого розвитку, засновану на необмеженому економічному зростанні. Відповідно до запропонованого визначення сталий розвиток розглядали як розвиток, що задовольняє потреби сучасних поколінь, але не ставить під загрозу